

רש"ג: מה בוסוף אכילת מצה בענין הרגש האמונה?

אד"ש: באמונה מוכרחת שאצל כאו"א יהי' חוס', שהרי זה נעשה דם ובשר כבשרו. וזה נחעצם עם הגוף, ונעשה שינוי הן בענין ההן והן בענין הלאו.

רש"ג: האם זהו כמו התעוררות חשובה מלמעלה?

אד"ש: גם כאן אפילו כשהוא אינו מכוון מ"מ כיון שאוכל המצה אפילו ללא שום כוונות, פועל זה חוס' בענין האכונה.

אד"ש: מצה מוחין דאבא, אפילו תינוק שאינו מבין את

הענינים מ"מ ע"י שאוכל פועל, זאת ענין הכרה באביו.

אד"ש: זה שדובר בימים הראשונים בענין המאמר דפר' בא

תרע"ז, בדקחי ומצאתי שזה לא נת' בפר' בא כ"א בפר'

וארא חרע"ז, ובאמצע המאמר כתוב וי"ל, ומדבר שם

הענין שכשהקליפה בחקפה והקליפה עדיין לא נתבררה

צריך למדריגה יותר גדולה בכדי לבררה, ולאחר כמה

שבועות היחה מפלת ניקאלייאו.

אד"ש: כל ענין הרי יותר טוב כשהוא ישנו גם בנגלה והראי'

ע"כ מנמ' מגי' שכתוב שם שאסור להתגרות עם גוים,

פרט לרשב"י שנשמתו היתה ניצוץ מנשמת משה רבינו.

אד"ש: מה שדובר שכתוב בסי' האריז"ל שבליל א' דחגה"פ צ"י

בשמחה, עיינתי בסי' האריז"ל ובראשונה כתוב שם

שבליל פסח הדבר הראשון כשבא מבית הכנסת הוא סדור

השולחן, ואת"כ כוחב שם הענין שצ"ל בשמחה שזהו"ע

כה שכתבילין ב"פ שהו"ע הזיווגים למעלה, ואח"כ

מסיים שם שצ"ל את ההגדה בשמחה ובקול רם.

רש"ג: האם ענין השמחה צ"ל בכל הפסח או רק בליל א'?

אד"ש: פסח הו"ע זמן חירותינו, וזמן חירותינו הוא בכל

הז' ימים, לא בע"פ ולא באמרו חג, היינו שכל הז'

ימים נק' זמן חירותינו, משא"כ בליל א' הוא ענין

נעלה יותר אז הוא עיקר ענין השמחה, ובשאר הימים

נשמך השמחה מליל א', משא"כ ענין זמן חירותינו

הוא בכל הז' ימים בשוה, וכמו בשבועות הרי כל

היום נק' זמן מתן תורתנו אעפ"י שהעיקר הוא קודם

אור היום שאז הי' מ"ח בפועל.

רש"ג: שאל אצל סימפסאן אם הי' בסדר אצל אדמו"ר נ"ע,

וענה: שאז לא הכניסו, רק עמדו מרחוק, וראו שאדנ":

ישב כשכנבח על גבו וניגב בכ"פ את הכף אחרי שאכל

מהמרק.

אד"ש: גם כשאכל שאר דברים ניגב בכ"פ את הכף, ושמעתי

פכ"ק מו"ח אדמו"ר שזה הי' רק במשך זמן מסויים,

האם גם המהר"ש נהג כן?

אד"ש: כסתמא ניס,

רא"ס: איך נהג אדמו"ר הקודם?

אד"ש: לא ראייתו שיעשה כך,

רא"ס ורא"ק: כאן בארה"ב הי' גם אוכל כך,

אד"ש: לא ראיתי,

רש"ג: ^{ה'תש"ל} זמן מסויים שעשה כן מצד בריאות הגוף, ^{ה'תש"ל} אר"ש: מזה יודע אני, אך זה הי' בשאר השנה גם, על פסח במיוחד לא ידוע לי שהי' נוהג כך.
רש"ג: ^{ה'תש"ל} כחוב בס' המנהגים שבאחש"פ ובשש"פ צ"ל בשמחה יותר מבימים הראשונים,
אר"ש: ^{ה'תש"ל} בודאי כסומן שם היכן המקור של דין זה.

יום שש"פ בסעודה

רש"ג: ^{ה'תש"ל} בשו"ע כחוב שצ"ל ערים בשבועות והושענא רבא, משא"כ לגבי שש"פ לא כתוב מאומה, כלבד בהיום יום כחוב ע"כ, והיכן המקור ע"ז?
אר"ש: ^{ה'תש"ל} המקור הוא ממכתב; אח"כ הוסיף שבסידור ר"י עמדין כתוב שצ"ל חיקון וכו', ואצל הספרדים עושים פאראד שלם מזה, וששים ושמיים וכו'. ובא"י יש מנהג שהולכים קודם אור היום לשפח הים ושרים ורוקדים וכו', און מען קען דאך פרעגען ביי די א"י'דיקע.
א' אמר: פעם גם הי' המנהג כך,
אר"ש: ^{ה'תש"ל} עכשיו עושים מזה פאראד יותר גדול וכו'.
רש"ג: ^{ה'תש"ל} שאל אצל סימפסאן אם בליובאוויס היו ערים, וענה: היו ערים.
אח"כ שאל אצלו אם שמעו ע"כ גם כאדנ"ע, וענה שאינו יודע.
אר"ש: ^{ה'תש"ל} שטייט דאך געדרוקט אין ספ' הפנהגים וועגען דעם, ושם כתוב שאדנ"ע מצא כחי"ק כאדכו"ר האמצעי וואס דארטן זאגט ער צו ענינים נעלים בענין זה שניער כל הלילה.
אר"ש: ^{ה'תש"ל} האם אף אחד לא ראה ע"ז בס' המנהגים? קיינער לערנט דאס ניט, קיינער קוקט דאס ניט? קיינער האט עס ניט געקויפט? נאך וואס דארף מען ארויס געבען ספרים, ושאל אצל סימפסאן: איר האט דארטן ניט געקוקט?
ואמר שאוחז לפני זה. ושאל אר"ש: עס איז דאך שוין שש"פ בייטאג וואס מיינט איר האלט פריער. ושאל גם אם התלכידים שעומדים אף אחד לא ראה זאת, ואמר לרי"כ זינגט בעסער א ניגון,
לאחר הניגון התחיל שוב לדבר ע"ז, ואמר: אפשר הריינגט מען א ס' המנהגים ורצה הרש"ג לילך, ואמר: עס איז א שאלה וועגען א ברכה, אח"כ אמר: ראיחי בפולישע ספרים כסופר, שהתלדוה כשתבר ספרו הלך והי' מחזר בהרבה מקומות למכרו, פעם הגיע לעיר פלוניה ושםא"א לא רצה לקנותו, פגש שם אח"כ בהמגיד שבעיר ואמר לו הכניד שגם מחבר הספר הראשון הי' כחזר על ספרו לכברו ולא רצו לקנותו, ושאל אותו התולדוה כיהו כחבר הספר הראשון, ואמר לו המגיד דאס איז דער אויבערשטער, אח"כ הביאו את ספר הכנהגים.

רש"ג: איך נוהגים באמירת שיר השירים בשחוק"פ?

אד"ש: כמו"כ הרי גם בענין רוח וקהל, שאצל חסידים לא

היו אומרים זאת, משא"כ בני אשכנז אומרים זאת,

וישנו חלק שקורים כל שבוע את המפטיר מתוך מגילה, ¹²³⁴⁵⁶⁷

ופ"א הכניסו אלי לחדרי מגילה כזו ונבהלתי וקמתי

בפני' ואמרי לי שזה רק ההפטורות, והי' כתוב על

קלף והי' עם "עץ חיים"ס" וועם מעיל וכו'. ^{אוצר החכמה}

אח"כ סיפר: שאביו ז"ל הי' פעם באיזה מקום והי' אז יום

העניח וכבדוהו שם במפטיר ובקשוהו שיקרא מחוץ

מגילה כזו ולא רצה.

רש"ג: מה בענין אקדמות?

אד"ש: בליובאוויטש לא היו אומרים אקדמות, אך חלק מאנ"ש

אומרים אקדמות,

רש"ג: מדוע אין אומרים אקדמות, הרי"ז כתוב בסידור?

אד"ש: כתוב בלקו"ת מאמר בד"ה אל תירא עבדי יעקב וכו',

ואעפ"כ לא אומרים זאת במוצאי שבת, וכמו"כ גם

בענין זה אין אומרים.

רש"ג: קדנר אמר לי לשאול הרי איתא שאין שמחה אלא בבשר

ויין, כמה השיעור בזה?

אד"ש: השיעור הוא רביעיית, דהרי אחד ששתה יותר מרביעיית

פוסק הרמב"ם שאסור להרוח, ובנוגע לגבי בשר כתוב

בקדשים לגבי שלמים שהשיעור שם הוא כזית, כשמע

שהשיעור הוא כזית.

אדמו"ר הקודם הי' אומר שילמדו בשש"פ המאמר והניף

שבלקו"ה.

ליל אחש"פ בסעודה

רש"ג: מדוע אוכרים ההפטורה דעצמות היבשות ביום שבת

חוק"פ?

אד"ש: משום דבפסח מברכים ברכת סל וישנו הענין דסל תורה

מחיהו.

רש"ג: איך יהי' הסדר בתח"מ?

אד"ש: קודם יהי' הסדר דמלחמת גוג ומגוג ואח"כ ביאת

המשיח אח"כ תח"מ.

רש"ג: כמה זמן יהי' ממלחמת גוג ומגוג עד ביאת המשיח?

אד"ש: לא כתוב.

רש"ג: כמה זמן יהי' מביאת משיח עד תח"מ?

אד"ש: כתוב בזהר ארבעים שנה, ויקומו קודם צדיקים ואח"כ

בני א"י ואח"כ שאר ישראל.

רש"ג: באיזה גוף הקום הנשמה בתח"מ? הרי כל נשמה יורדת

כמ"פ בכמה גופים שונים?

אד"ש: ישנם כמה ניצוצות דנשמה ויפעלו בכל הגופים שיקופו

וכמו שבכאו"א ישנו ניצוץ מכשה רבינו ובכל דור

ישנה נשמה דמשה רבינו כך לכל נשמה יש כו"כ ניצוצות

- כוהר בפ' משפטים כתוב שהגוף בו פעלה הנשמה ביותר הוא יקום.
- רש"ג: שאלה זו שאלה אצלי בפעם הראשונה בת אחת מניו - הייון, והיא שאלה זאת חחילה אצל המורים שלה, ובמקום שיעיינו הם בעצמם, איז דער בעסטער אדרעס שיקן דער שאלה קיין 770 צו מיר, וואס קיין אנדערע שפראך האט זי נישט געקענט וכתבה בשפה האנגלית, ועניתי לה מכתב שלם ע"ז.
- רש"ג: האם מלחמת גוג ומגוג כבר הייתה, ומתי זה יהי?
 אד"ש: יש אומרים שבמלחמת העולם הראשונה הי' א' שקרו לו גוג, וכחוב בספרים שבשנת תרע"ד הי' קץ, וכמו"כ כשרצו לעשות את חזקי' משיח, הי' גם אז במלחמה אחד ששמו הי' גוג.
- רש"ג: בחסידות מפליאים את הענין דקרי"ס אין לשער,
 אד"ש: בלקו"ה מפליא את יום אחש"פ יותר משש"פ, ובפרט שעתה אנו ביום אחש"פ צריך לדבר במעלת אחש"פ על שש"פ, פרק לאדמו"ר האמצעי שמפליא הענין דקרי"ס אין לשער.
- רש"ג: בכלל בחסידות מורה בכל ענין וענין את הבחי' דקרי"ס שבו, ועל ענין השירה לא מובא מאומה?
 אד"ש: דרגת השירה היא דרגא נעלית ביותר, שענינה הוא שמגיע עד למלכות, ואת השירה אמרו לא בשעה שעדיין היו בים, כ"א אחר שכבר עברו את הים, שהרי אומרים סוס ורוכבו רמה בים, וא"כ מוכח שזה הי' אחר שעברו את הים.
- רש"ג: בשיחה מכ"ק אד"ש מובא החילוקים בין בבלי וירושלמי בענין השירה שאמרו ישראל, במ"א מובא שישראל אמרו חלק חלק עם משה, ובמ"א מובא שאמרו פסוק בפסוק עם משה, ואח"כ מובא שאמרו הכל לבד לפי שזה הי' ע"י רוח"ק, ושאל: האם הגיעו אז לדרגת משה?
 אד"ש: אצל הנביאים בכלל הי' צ"ל הכנה קודם שהגיעו לדרגת רוח"ק, משא"כ אצל משה שהוא לא הי' צריך להכנה זו ואז עמדו כל ישראל בדרגת משה לגבי פרט זה.
- רש"ג: קדנר אמר לי שישנה שיחה מתרפ"ס שאדה"ז אכל ג' סעודות עד שנת תקס"ב, ואח"כ לאחר שאמר המאמר לא חבושו וכו' הפסיק לאכול סעודה שלישית, והצ"צ גם לא אכל סעודה ג', ושאל: אם כ"ק אד"ש שמע ע"ז.
 אד"ש: לא שמעתי ע"כ.
- רש"ג: איך נהג אביו ז"ל, הוא הרי הי' רב.
 אד"ש: הי' נוהג לאכול פירות,
 רש"ג: קדנר דינגס זיך אויפן חירוף (בענין השיעור דיין ובשר לגבי שמחה) כי שם מדובר רק ביין ישן וחזק משא"כ ביין דזמננו,
 אד"ש: כתוב שהשיעור הוא רביעית, והרי אין אומרים שירה

אלא על היין בחגה"פ, ומגביהים הכוס אעפ"י ששיעור הכוס אינו כ"א רביעית, א"ב ראי' שהשיעור הוא רביעית.

רש"ג: מה היחס בין אדה"ז והשפאלער זיידע וגם אדכו"ר הקורם אמר לנגן האפ קאזאק באחש"פ.
 אד"ש: ענינו הי' שהוא הי' עוסק בפדיון שבויים,
 רש"ג: כה השניכות בין פדיון שבויים וחגה"פ?
 אד"ש: ענין הפסח הוא הענין דפדיון שבויים, עם איז דא א שוחט וואס ער איז זיינע א קרוב.
 רא"ס: אני נוסע בכ"פ לבוסטון אצל נומאן והם כבדשים ככנ המיד שיספר סיפור מהשפאלער זיידע.
 רש"ג: בא אורח (הכוונה הי' לרא"ס) הי' נכון שיספר איין סיפור,
 אד"ש: אפשר פועל'ט איר בא אים, ואמר אפשר דערציילט איר דאס וואס איר דערציילט ביי נומאן, ורא"ס אמר שאינו זוכר לע"ע, ורא"ק שאל אם הוא יכול לספר, ואמר לו אד"ש שיכול לספר, וסיפר.

יום אחש"פ בסעודה

רש"ג: אמר לסימפסון לספר איך הי' בליובאוויטש בשנת חרס"ו בסעודת משיח, איך אכלו הבחורים וכו', וסיפ שקודם לא היו אוכלים הבחורים בישיבה בכלל בחג הפסח, ובשנת חרס"ו הי' הפעם הראשונה שאכלו, וסדר אז מסבב וכולם אכלו, וקודם הסדר ירד אדנ"ע לבדוק הקערות וכו', ובאחש"פ הי' אז סעודה כשיח והסדר הי' שאדנ"ע עשה קידוש ואח"כ יצא לסעודה, וצוה שהבחורים ישחו ר' כוסות והוא אכל הסעודה ביחד עם הבחורים.
 אד"ש: האם גם בשאר השנים הי' כך שאדנ"ע אכל עם הבחורים סעודה זו?
 רא"ס: גם בשאר השנים הי' כך שאדנ"ע אכל עם הבחורים.
 רש"ג: איך הי' הסדר עם כנחה,
 רא"ס: עשו קידוש, אח"כ התפללו כנחה ונגלו ידיים לסעודה.
 רש"ג: איך הי' שם עם קידוש במקום סעודה?
 אד"ש: או שתו ב"כוסות, או אכלו כשהו בענין שיהי' כקוב סעודה. רש"ג התווכח ע"כ, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א עם איז שוין געדרוקט אין ספ' הכנהגים.
 רש"ג: איך הי' הסדר אצל אדמו"ר הקודם?
 אד"ש: הי' עושה קידוש והתפלל מנחה ונוטלים ידיים לסעודה וכ"ז הי' גם באחש"פ וככו"כ שבח"ה.
 רש"ג: איפוא התפלל אדכו"ר הקודם מנחה?
 אד"ש: דאס האט ער געדאווענט בא זיך אין קאכינעט.
 רש"ג: ר' הלל הי' אוכל שלש סעודות.
 רא"ס: בליובאוויטש ישנם כמה כנהגים שנלקחו כפולישע

מנהגים,

אר"ש: סעודה ג' הרי כתוב גם כסידור אדה"ז, וישנו מאמר
מאדנ"ע שאמר שנת חרמ"ז ואמר זאת בעיר לינסק,
כמדומני בחתונת אחיו, והמאמר נמצא ככה"י, ושם
כתוב שצריך לאכול בסעודה שלישית מיני מזונות,
ומשם העתקתי זאת בהיום יום.
אר"ש: לקח הסידור והראה שכתוב שצריך לסעודה ג' דגים,

נתנו פירות אד"ש לקח תפוח ולא חתכו, ושאל הרש"ג
מדוע אינו חתכו,
ואמר כ"ק אד"ש: איך קען דאס איבער שניידען, אבער
וואס איז דער תועלת דערפון.

בט"ד. כימי חג השבועות תש"ל.

מורה 3457

אוצר החכמה

רש"ג: האם יש דיוק להטביל ג' פעמים בכלח?
אד"ש: זהו מנהג.

רש"ג: שמעתי שר' הלל פאריסער טבל ז' פעמים במלח,
אד"ש: לא שמעתי אבל המנהג לטבול ג' פעמים, וכן כחוב.
רז"י: שאל, ואמר לו אד"ש שלא ידבר באנגליה רק באידיש.
רז"י: למה אין שרים כאן הוא אלוקינו?
אד"ש: לא ראייתי זאת אצל מו"ת אדמו"ר,
רז"י: אבל בליובאוויטש שרו?

אד"ש: יש כאן אחד (הראה על רא"ס) שהי' בליובאוויטש,
ואמר רא"ס שלא שרו,
רז"י: זה הי' פעם בליובאוויטש, אבער היינט איז א
כארערנע וועלט וצריכים ניגונים שמחים, ובכלל
כל העולם למדו מכאן לשיר כגון מנשסטר א"י וכו'
וכאן אין שרים?

אד"ש: לא ראייתי אצל כ"ק מו"ת אדמו"ר, אך כשהייתי
בפעם הראשונה בברלין שמעתי לשיר זאת, אבל בכח
כן שרים, (אד"ש חשב שהוא שואל בנוגע אין
כאלוקינו).

רז"י: הייתי כאן ב' שבחות ולא שרו כאן הוא אלוקינו,
אד"ש: שאלתם הי' בנוגע הוא אלוקינו? חשבתי שאלתם
בנוגע אין כאלוקינו.

והוסיף אד"ש: דאס איז דאך אייער שולד,
רז"י: איך בין דאך נאר א סאלדאט,
אד"ש: א"כ אני כצוה לך לשיר,
רז"י: במנשסטר שרים א-לי אתה בסוף הלל ב' חנועות,
אד"ש: הרי זה ניגון של אדה"ז,
רז"י: למה כאן אין שרים?
אד"ש: שישיר כחר גם את זה, והנמצאים כאן אם יהיו
יעזרו לך.

רש"ג: יש שיחה ממו"ת אדמו"ר (תש"ב) שהחילוק דקולות
וברקים רשבעות לשמח"ת, דבשבעות זה אחר מ"ת,
ובשמח"ת זה לפני שמח"ת, ומהכתוב כשמע שבמ"ת היו
קולות וברקים גם לפני מ"ת?

אד"ש: מהכתוב משמע שהיו קולות וברקים לפני מ"ת, וכן
אחר מ"ת, ובה שכתוב אחר מ"ת הכוונה בשעת מ"ת,
וכן הכוונה בשיחה הנ"ל, אך השאלה היא שמ"ש
שהתורה ניקנית בה' קולות אם הכוונה לפני מ"ת
או בשעת מ"ת.

רש"ג: יש שיחה כאד"ש שבו שואל איך ישנו בנ"י לפני
מ"ת, וכתרץ כזה הי' בגודל המשוקה. האם יש
בסור ע"ז?

אד"ש: זה כאלה שלי. ולא ראייתי שאחד ישאול זאת, ואם
אתם רוצים לשהור זאת הרשות בידכם, אך ראי' שזה

אמת שאפילו מתנגדים קבלו את זה.

אד"ש

רש"ג: בחו"א מקשה איך יכלו בנ"י לצאת בזמן קצר דמ"ס יום ממ"ס שערי סוכה ומחרץ שזה הי' מצד משה רבינו ספר איתם ספירת העומר, האם יש מקור ע"ז? מובא בזהר דמשה רבינו ספר ספירה, ומובא בתורה שמה רבינו הוציא את ישראל ממצרים, ולקח אותם בכח מים סוף, וכשרצו לחזור למצרים לקחם בכח להר סיני, ומזה משמע שמה רבינו ספר איתם ספירת העומר.

אד"ש

רח"ג: היות שמה רבינו הוסיף יום אחד מדעתו, למה לא גרע יום אחד, בכדי שיקבלו את התורה יום אחד קודם?

אד"ש

כצד שמה ראה את גודל התשוקה שלהם, לכך הוסיף יום אחד, והוסיף אד"ש - כמשל אדם שהי' במדבר בלי מים והי' בצמאון גדול, ואח"כ קיבל מים, אז התשוקה שהי' לו או בשעת הצמאון היא יותר גדולה מהענוג שבשעת השהי'.

רש"ג

אם יש חילוק בין שבת ליו"ט בהגבהת החלות?

אד"ש

בחו"א מובא רק בנוגע לשבת, ולא ראיתי דיוק בנוגע ליו"ט,

רח"ג

אחד שאל אותו מהי חל יום פסירת דור המלך?

אד"ש

דובר כבר הענין פעם בשיחה, שיש בזה מחלוקת בין בבלי לירושלמי, בירושלמי כתוב שבעצרת מת דוד, וכשכע מזה שהי' ביום א' דשבועות היות שאז לא הי' ב' ימים, ובבלי כתוב שבת מת דוד, ומשמע מזה שהי' זה ביום ב' דשבועות היות ויום א' דשבועות לא יכול להיות בשבת, דלא בד"ו פסח, אבל לגבי הבעש"ס בסות שזה הי' ביום א' דחגה"ש.

אד"ש

יש דבר שהי' פעם אחת, ודבר זה לא יהי' פעם

נוספת, והוא - מה שכ"ת הי' בפעם הראשונה ביום נ"א לספירה, ופעם נוספת זה לא יהי' היות ותורה אומרת שצריך להיות ביום הנו"ן לספירה, וכך ר"ה שבפעם הראשונה היתה ביום ו', ופעם נוספת זה לא יהי', היות דלפי ר' סעדי' גאון שאומר שמן החורה לא אד"ו ראש, ואפילו בזמן שהיו מקדשים עפ"י הראי' נ"כ לא יצא ביום ו' היות ותורה אומרת לא אד"ו ראש, והוסיף אד"ש, רעפי"ז יכולים להסביר את הסברות דהבבלי והירושלמי, דהבבלי סובר שהי' פסירת דוד ביום ב' דשבועות, היות דסובר כסברא דר' סעדי' גאון דלא בד"ו פסח מהתורה ובשבת מת דוד ויום א' דשבועות אינו חל בשבת, והירושלמי סובר דביום א' דשבועות מת דוד, היות דסוברים שאז היו מקדשים ע"פ הראי'.

רח"ג

בששת ימי בראשית הי' כל הזמן אור מה חילק את הימים?